

بررسی تأثیر گزارشگری پایداری بر دستکاری سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

نازیلا قنبری

کارشناسی ارشد مدیریت مالی، موسسه آموزش عالی خرد، بوشهر، ایران. (نویسنده مسئول).
nazila.ghanbari0907@gmail.com

دکتر حسن احمدی

گروه حسابداری، موسسه آموزش عالی خرد، بوشهر، ایران.
ahmadihassan80@yahoo.com

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر گزارشگری پایداری بر دستکاری سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی بوده و از بعد روش شناسی از نوع تحقیقات علی (پس رویدادی) می باشد. جامعه آماری این پژوهش، شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در سالهای ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۱ بوده که ۱۳۳ شرکت برای انجام این پژوهش، در یک دوره هفت ساله موردبررسی قرار گرفته است. همچنین برای تجزیه و تحلیل نتایج از مدل رگرسیونی استفاده شده است. مطالعات و شواهد تجربی نشان می دهد که شرکت هایی که به گزارشگری پایداری توجه نموده اند و دارای شاخص توسعه پایدار بالایی هستند، به احتمال کمتری، اقدام به مدیریت سود می نمایند محققان بیان می دارند کیفیت و کمیت افشای پایداری می تواند باعث کاهش دستکاری سود در رفتارهای فرصت طلبانه گردد.

واژه‌های کلیدی: گزارشگری پایداری، دستکاری سود، بورس اوراق بهادار تهران.

مقدمه

امروزه اهمیت مفهوم پایداری با توجه به ابعاد مختلف آن به اندازه‌های است که سازمانها و نهادهای زیادی در سطح جهان به این موضوع توجه دارند؛ برای نمونه فدراسیون بین المللی حسابداران نیز در نشستهای خود به این موضوع توجه ویژه‌ای داشته و حتی چارچوب نظری برای مفهوم پایداری تعریف کرده است؛ بنابراین به نظر می‌رسد طراحی گزارشگری پایداری شرکت‌ها دارای اهمیت باشد. ضرورت انجام این پژوهش آن است که در حال حاضر در ایران هیچ گونه مقررات اجباری یا دستورالعملی برای افشای شاخص‌های گزارشگری پایداری وجود ندارد و سطح افشای این شاخص‌ها در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بسیار پایین است. همچنین در حال حاضر، شاخص‌های مرتبط با فعالیت‌های پایداری به دلیل ناتوانی نظام گزارشگری مالی سنتی به طور مناسب افشا نمی‌شود. این ناتوانی به گونه‌ای است که در حال حاضر تقاضای زیادی برای تغییر در هدف گزارشگری مالی سنتی به سمت گزارشگری پایداری مبتنی بر اطلاعات اجتماعی و اقتصادی و زیست محیطی به وجود آمده است. این موضوع سبب شده است افزون بر طرح شیوه‌های گزارشگری جدید، نیاز به پژوهش‌های گسترده‌ای در این حوزه نیز احساس شود. همچنین در خصوص

عوامل موثر بر گزارشگری پایداری پژوهش‌هایی در ایران انجام گرفته اما بر اساس بررسی‌های نگارنده در خصوص پیامدهای گزارشگری پایداری پژوهش‌های اندکی صورت گرفته است. لذا انجام این پژوهش می‌تواند در پر کردن خلاء تحقیقاتی و بهبود ادبیات در این حوزه موثر باشد.

اصطلاح پایداری، از مفهوم وسیع‌تری با نام توسعه پایدار گرفته شده است. طبق تعریف کمسیون جهانی محیط زیست و توسعه، توسعه پایدار، توسعه‌ای است که نیازهای نسل فعلی را برآورده می‌کند، بدون آنکه توانایی و حق نسل آینده را در تأمین نیازهایش از محیط زیست و منابع طبیعی به مخاطره اندازد. واژه پایداری می‌تواند تلاشی برای فراهم کردن بهترین نتیجه برای بشر و محیط زیست فعلی و آینده در نظر گرفته شود و شامل استمرار ابعاد اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی جامعه بشری باشد. در گذشته، بیشتر شرکت‌ها چنین فرض می‌کردند که مسئولیت آنها تنها محدود به افشای اطلاعات عملکرد مالی یا اطلاعات کمی در راستای تمرکز اصلی بر حداکثرسازی سود است؛ بنابراین، شرکت‌ها به مسائل مربوط به افشای زیست محیطی و اجتماعی و نظام راهبری توجه کافی نداشتند؛ زیرا این دسته از اطلاعات، موضوعات غیرمالی بودند؛ اما در حال حاضر، سازوکار تغییر کرده و گزارشگری غیرمالی در حال افزایش است؛ در نتیجه، شرکت‌ها، سهامداران و ذی‌نفعان متوجه‌اند که این مسائل در نهایت به ثبات و دوام کلی آنها در بلندمدت تأثیر می‌گذارد (عبدی و همکاران، ۱۳۹۸).

از سوی دیگر، فرآیند اندازه‌گیری و سنجش سود و نتیجه‌ی آن دارای نقش مهمی در اداری شرکت بوده و معمولاً استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی اهمیت زیادی برای آن قائلند. با توجه به اینکه محاسبه سود بنگاه اقتصادی متأثر از روش‌های برآوردی حسابداری است و تهیه‌ی صورت‌های مالی به عهده‌ی مدیریت واحد تجاری است، ممکن است مدیران بنا به دلایل مختلف، اقدام به مدیریت سود نمایند (حمیدیان و همکاران، ۱۳۹۹).

یکی از مهم‌ترین تغییرات نهادی در شرکت‌ها، تأکید و توجه بیشتر به صورت سود و زیان در مقابل تأکید بر روی ترازنامه است که قبلاً صورت می‌گرفت. این امر منجر به ایجاد مقوله‌ای به نام دست‌کاری سود گردید. دست‌کاری سود به‌عنوان یک ابزار مؤثر برای گمراه کردن عملکرد اقتصادی بکار گرفته می‌شود. امروزه دست‌کاری سود یکی از موضوعات بحث برانگیز و جذاب در پژوهش‌های حسابداری به شمار می‌رود. به دلیل اینکه سرمایه‌گذاران به‌عنوان یکی از فاکتورهای مهم تصمیم‌گیری، توجه خاصی به رقم سود دارند. پژوهش‌ها نشان داده است که نوسان کم و پایداری سود حکایت از کیفیت آن دارد. به این ترتیب سرمایه‌گذاران با اطمینان خاطر بیشتری، اقدام به سرمایه‌گذاری در سهام شرکت‌هایی می‌کنند که روند سود پایداری داشته باشند. در این راستا، دست‌کاری عامدانه سود را می‌توان روشی برای آرایش اطلاع‌رسانی وضعیت مالی مطلوب شرکت‌ها دانست که از طریق مداخله مدیریت در فرآیند تعیین سود به انجام می‌رسد (مهربان‌پور و همکاران، ۱۳۹۹).

با توجه به مطالب ارائه شده سوال اصلی این پژوهش این است که آیا گزارشگری پایداری بر دستکاری سود تاثیر معناداری دارد؟

چارچوب نظری فرضیه‌های تحقیق

گزارش مسئولیت اجتماعی شرکت و رفتار مدیریت سود واقعی برای عملکرد شرکت بسیار مهم است (چن و هانگ، ۲۰۲۱)، چندین نظریه، مانند سیگنال دهی، مشروعیت، عاملیت، ذینفعان، رده‌های بالا و نهادی، برای تحلیل رابطه مسئولیت اجتماعی شرکت مدیریت سود واقعی به کار گرفته شده است. برای درک این رابطه، از نظریه نمایندگی استفاده می‌کنیم.

تئوری نمایندگی با استفاده از تصمیمات استراتژیک به طور متعدد در ادبیات مورد توجه قرار گرفته است. دو دیدگاه رقیب رابطه مسئولیت اجتماعی شرکت-مدیریت سود واقعی را توضیح می دهند: فرصت طلبی مدیریتی و دیدگاه اخلاقی. دیدگاه اول در نظر می گیرد که فعالیت های مسئولیت اجتماعی شرکت می تواند تعارضات آژانس را تشدید کند (کائو^۱ و همکاران، ۲۰۲۳). مدیرانی که سود را برای پنهان کردن شرایط مالی شرکت خود و پیشبرد منافع خود دست کاری می کنند، می توانند بر سهامداران یا ذینفعان خارجی تأثیر منفی بگذارند (احمد^۲ و همکاران، ۲۰۲۳. جنسن و مکلینگ^۳، ۱۹۷۶). بنابراین، شرکت ها باید افشای کامل اطلاعات غیرمالی را برای تشویق حمایت سهامداران، کاهش عدم تقارن اطلاعاتی بین سهامداران و مدیریت و بهبود شفافیت شرکت اتخاذ کنند (چن و هانگ، ۲۰۲۱). چندین مطالعه یک رابطه مثبت مسئولیت اجتماعی شرکت-مدیریت سود واقعی را با حمایت از دیدگاه فرصت طلبی مدیریتی گزارش کردند (مانند حبش و حداد^۴، ۲۰۲۰. جردان^۵ و همکاران، ۲۰۱۸).

با این حال، دیدگاه دوم مشارکت در فعالیت های مسئولیت اجتماعی شرکت را به عنوان نشانه ای از تعهد اخلاقی در نظر می گیرد که منعکس کننده رفتار و تصمیم گیری شرکت است (غالب^۶ و همکاران، ۲۰۲۱. پریور^۷ و همکاران، ۲۰۰۸). علاوه بر این، آنسونگ و واناسیکا^۸ (۲۰۱۷)، و نتیم و سوباروین^۹ (۲۰۱۳)، نشان داد که شرکت در فعالیت های اجتماعی رضایت ذینفعان و عملکرد شرکت را بهبود می بخشد. ادبیات اخیر یک رابطه منفی مسئولیت اجتماعی شرکت-مدیریت سود واقعی را نشان می دهد (به عنوان مثال، گارسیا سانچز^{۱۰} و همکاران، ۲۰۲۰، حبش و حداد^{۱۱}، ۲۰۲۰. کیم^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۹). علاوه بر این، نظریه نمایندگی نقش مالکیت نهادی را در کاهش اثرات منفی شیوه های مدیریت سود توضیح می دهد (ایسا^{۱۲} و همکاران، ۲۰۲۳). با توجه به مفروضات نظارت کارآمد، صاحبان نهادی نقش مهمی در مدیریت مدیریت، کاهش هزینه های نمایندگی و مشکلات مدیریتی فرصت طلب ایفا می کنند (الدوائیس^{۱۳} و همکاران، ۲۰۲۲. ساکاکا^{۱۴} و همکاران، ۲۰۱۷).

پیشینه داخلی و خارجی

جیران آسیا و غیور (۱۴۰۲)، در پژوهشی به بررسی تأثیر ساختار مالکیت بر مدیریت سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. به منظور دستیابی به هدف کلی پژوهش سه فرضیه تدوین و با استفاده از روش حذف سامانند نمونه ای متشکل از ۱۱۴ شرکت از بین شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۰ لغایت ۱۳۹۶ انتخاب گردید. از ارقام تعهدی اختیاری به عنوان معیاری برای مدیریت سود در نظر گرفته شد و از مدل تعدیل شده جونز برای برآورد ارقام تعهدی اختیاری استفاده گردید. تجزیه و تحلیل داده های جمع آوری شده با استفاده از مدل رگرسیونی چند متغیره به روش آماری داده های ترکیبی انجام شده است. نتایج حاصل از آزمون

¹ Cao
² Ahmad
³ Jensen & Meckling
⁴ Habbash & Haddad
⁵ Jordaan
⁶ Ghaleb
⁷ Prior
⁸ Ansong and Wanasika
⁹ Ntim and Soobaroyen
¹⁰ García-Sánchez
¹¹ Kim
¹² Eissa
¹³ Al-Duais
¹⁴ Sakaki

فرضیه‌های پژوهش نشان دهنده اثر منفی و معنادار مالکیت نهادی و مدیریتی بر مدیریت سود و همچنین اثر مثبت و معنادار مالکیت شرکتی بر مدیریت سود می‌باشد.

نخعی و همکاران (۱۴۰۱)، در پژوهشی به بررسی گزارشگری پایداری، گزارشگری مسئولیت اجتماعی (CSR) و گزارشگری زیست محیطی پرداختند. از این رو امروزه، موضوع حفاظت از محیط زیست از اهمیت خاصی برخوردار شده و ابعاد جهانی یافته است. هدف حسابداری مرسوم، فراهم کردن اطلاعات مالی مفید برای مخاطبین مالی است. لذا نقش مخاطب مداری و مسئولیت پاسخگوئی حسابداری، مخاطبین غیر مالی را در گستره خدمت دهی خود قرار می‌دهد. بنابراین حسابداری زیست محیطی و اجتماعی حوزه‌های فراتر از حوزه حسابداری مرسوم دارد و بر مسئولیت مدیران در پاسخگویی اثرات محیطی و اجتماعی می‌افزاید.

ابوطالبی جهرمی (۱۳۹۹)، در پژوهشی به بررسی ارتباط بین حاکمیت شرکتی و اندازه بنگاه در گزارش دهی پایداری و تأثیر این دو بعد بر عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. جامعه مورد بررسی پژوهش، ۸۵ شرکت پذیرفته شده در بورس و اوراق بهادار تهران در سال مالی ۱۳۹۷ می باشند. در این پژوهش، بعد حاکمیت شرکتی و اندازه شرکت گزارشگری توسعه پایداری به عنوان متغیر مستقل اصلی و عملکرد مالی متغیر وابسته تحقیق می‌باشد. به جهت برآزش مدل از معادلات ساختاری مبتنی بر واریانس با بررسی برآزش مدل و آزمودن فرضیه ها استفاده شد؛ مقدار قابل قبول برای دو ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی به منظور سنجش پایایی بالاتر از ۰.۷ است که در این پژوهش این مقدار برای ضرایب پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ حاصل شد؛ بدین صورت تمامی متغیرهای مدل معنادار شدند و معرف های مربوط به هر متغیر نیز تا حد خوبی توضیح دهندگی بالایی داشتند. به طور کلی نتایج تحقیق بیانگر وجود یک رابطه مثبت بین حاکمیت شرکتی و اندازه شرکت در گزارشگری پایداری و عملکرد مالی شرکت ها است.

ابوطالبی جهرمی و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی به ارتباط بین بعد زیست محیطی و بعد اجتماعی گزارش دهی پایداری و عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. جامعه مورد بررسی پژوهش، ۸۵ شرکت پذیرفته شده در بورس و اوراق بهادار تهران در سال مالی ۱۳۹۷ می باشند. به طور کلی نتایج تحقیق بیانگر وجود یک رابطه مثبت بین بعد زیست محیطی و اجتماعی گزارشگری پایداری و عملکرد مالی شرکت ها است.

جعفری جم و همکاران (۱۳۹۸)، در پژوهشی به بررسی عملکرد مالی و ارزش شرکت‌ها: نقش افشا اطلاعات پایداری پرداختند. پس از آزمون اطلاعات ۱۴۰ شرکت در دوره زمانی ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۵ (۸۴۰ مشاهده)، یافته‌های پژوهش نشان داد که افشای اطلاعات پایداری با عملکرد مالی و ارزش شرکت‌ها دارای روابط معنادار و مستقیمی است. مطابق با مبانی نظری، نتایج پژوهش گویای این است که افزایش افشای اطلاعات پایداری شرکت‌ها منجر به بهبود عملکرد مالی و ارزش آن‌ها می‌گردد.

طلا و طائب^۱ (۲۰۲۲)، به دنبال فشار بی‌وقفه بر شرکت‌ها برای اتخاذ شیوه‌های تجاری پایدار برای کاهش اثر آب و هوا، این مطالعه باهدف بررسی ویژگی‌های حاکمیت شرکتی (CG) و نقش سرمایه‌گذاران فعال در تأثیرگذاری بر رویه پایداری گسترده برای شرکت‌ها در شرایط توسعه یافته و نوظهور است. این مطالعه با استفاده از تجزیه و تحلیل رگرسیون پروبیت برای ۳۶۸ شرکت طی سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۱۹، به بررسی ویژگی‌های حاکمیت شرکتی پرداخت که عملکرد گسترده پایداری شرکت را هدایت می‌کنند. این مطالعه به سوگیری درون‌زایی با استفاده از مدل رگرسیون پروبیت سفارشی پانل گسترده STATA با متغیرهای درون‌زا پرداخت. نتایج نشان داد که ویژگی‌های حاکمیت شرکتی برای شرکت‌ها حیاتی است و سرمایه‌گذاران فعال نقشی حیاتی در اجرای عملیات پایداری گسترده دارند. یافته‌ها بیشتر نشان

¹ Tala & Taib

می‌دهد که میزان پذیرش در اقلیم‌های نوظهور نسبتاً کم است، اما نشانه‌ای از بهبود در طول سال‌های مورد بررسی نشان داد.

الحواج و بوعلی^۱ (۲۰۲۲)، در پژوهشی با عنوان تجزیه و تحلیل بخشی در سراسر جهان از گزارش پایداری و تأثیر آن بر عملکرد شرکت پرداختند. این مطالعه تأثیر جهانی گزارش‌دهی پایداری را بر عملکرد شرکت‌ها در هفت بخش مختلف بررسی می‌کند. با استفاده از داده‌های جمع‌آوری شده از ۳۰۰۰ شرکت در ۸۰ کشور مختلف به مدت ده سال از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۷ (مجموعاً ۲۳۷۳۸ مشاهده). یافته‌های استخراج‌شده از نتایج تجربی نشان می‌دهد که تفاوت‌هایی در تأثیر گزارش‌دهی پایداری (ESG) بر عملکرد عملیاتی شرکت (ROA)، عملکرد مالی (ROE) و عملکرد بازار (TQ) بین هفت بخش وجود دارد. از آنجایی که این مطالعه به ادبیات حسابداری پایداری با توصیف سیستماتیک گزارش‌دهی پایداری بین بخشی کمک می‌کند، این مطالعه معیاری را برای راهنمایی شرکت‌هایی که مایل به اتخاذ گزارش پایداری هستند ایجاد می‌کند.

لین و نگوین (۲۰۲۱)، پژوهشی را تحت عنوان (تأثیر ساختار مالکیت بر عملکرد مسئولیت اجتماعی شرکت در ویتنام) انجام دادند. با تحلیل ۶۵ شرکت در تجزیه و تحلیل در ابتدای اکتبر ۲۰۱۹، یافته‌های تجربی نشان می‌دهد که مالکیت مدیریتی و خارجی ارتباط مثبتی با هم دارند، درحالی‌که تمرکز مالکیت و مالکیت دولت به طور قابل توجهی با عملکرد مسئولیت اجتماعی شرکت مرتبط نیستند.

سومارتا^۲ و همکاران (۲۰۲۱)، در پژوهشی به بررسی ساختار مالکیت بانک و شهرت از طریق گزارش پایداری در اندونزی پرداختند. این مقاله از نمونه‌گیری هدفمند برای به دست آوردن ۲۷۹ مشاهدات از ۴۳ بانک پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار اندونزی طی سال‌های ۲۰۱۲-۲۰۱۸ استفاده می‌کند. این پژوهش با استفاده از تحلیل مدل‌سازی معادلات ساختاری در نرم‌افزار AMOS و آزمون مداخله‌ای از آزمون سوبل به بررسی تأثیر مستقیم و غیرمستقیم در این مدل پژوهشی می‌پردازد. شواهد نتایج تجربی: مالکیت خارجی، دولتی و عمومی تأثیر مثبت قابل توجهی بر گزارش‌دهی پایداری نشان می‌دهند اما نه با مالکیت خانواده. گزارش‌دهی پایداری بر شهرت بانک تأثیر مثبت می‌گذارد. گزارش‌دهی پایداری به عنوان یک واسطه ظاهر می‌شود که در آن مالکیت خارجی، دولتی و عمومی از طریق تأثیر غیرمستقیم گزارش‌دهی پایداری تأثیر مثبتی بر شهرت بانک دارند درحالی‌که مالکیت خانوادگی نتایج ناچیز از خود نشان می‌دهد.

فرضیه پژوهش

گزارشگری پایداری بر دستکاری سود تأثیر معناداری دارد.

روش پژوهش، جامعه آماری و روش نمونه‌گیری

در این پژوهش برای اینکه نمونه یک نماینده مناسب از جامعه آماری مورد نظر باشد، برای انتخاب نمونه از روش غربالگری (حذفی) استفاده شده است.

نمونه آماری شرکت‌های پذیرفته‌شده در سازمان بورس اوراق بهادار تهران که از شرایط زیر برخوردار باشند: پیش فرض‌ها به ترتیب اعمال شدند بدین صورت که هر شرکتی که در پیش فرض اول قرار گرفته است برای شمارش پیش فرض‌های بعدی لحاظ نگردیده است. در این تحقیق بعد از اعمال پیش فرض‌ها، ۱۳۳ شرکت باقی ماندند.

¹ Al Hawaj & Buallay

² Sumarta

نحوه سنجش متغیرها

مدل آماری

برای انجام فرضیه پژوهش از مدل زیر استفاده می‌کنیم:
هدف اعلام شده این پژوهش این است که به دنبال به بررسی تأثیر گزارشگری پایداری بر دستکاری سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است.

مدل (۱) برای فرضیه های پژوهش

$$REM_{it} = \beta_0 + \beta_1 CSRscore_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$$

۱. متغیر وابسته: دست کاری سود

۲. متغیرهای مستقل: گزارشگری پایداری

۳. متغیرهای کنترلی: اندازه شرکت - اهرم مالی - بازده دارایی‌ها

که در روابط فوق:

جدول (۱): تعریف متغیرهای پژوهش و نحوه اندازه گیری

متغیر	نماد	نوع متغیر	نحوه اندازه‌گیری
دست کاری سود	REM	وابسته	باقیمانده مدل: $Prodcost/Asset_{i,t-1} = \beta_1 \left(\frac{1}{Asset} \right)_{i,t-1} + \beta_2 (\Delta REV)_{i,t} / Asset_{i,t-1} + \beta_3 (\Delta REV)_{i,t+1} / Asset_{i,t-1} + \beta_4 (\Delta REV)_{i,t-1} / Asset_{i,t-1} + \varepsilon_{i,t}$ <p>Prodcost_{i,t}: بهای تمام شده کالای فروش رفته به علاوه تفاوت موجودی کالا Asset(i-1): کل دارایی های پایان دوره سال قبل Revi: فروش خالص ΔRevi: تفاوت فروش سال جاری و سال قبل ε_{it}: مجموع چهار قلم سمت راست مدل بیانگر جریان های نقد غیر اختیاری حاصل از عملیات می باشد. با توجه به این که جریان های نقد عملیاتی شامل بخش اختیاری و بخش غیر اختیاری است، بخش اختیاری جریان های نقد حاصل از عملیات است و به عنوان نماینده ε_{it} بنا بر این مدیریت سود واقعی است که قدر مطلق آن در منفی ۱ ضرب شده و در این پژوهش با REM نشان داده شده است. برای محاسبه جریان های نقد عملیاتی اختیاری، ابتدا مدل را برای نمونه های مورد نظر و به صورت سال / شرکت برآورد شده و سپس مقادیر</p>

باقی مانده برآوردها به عنوان مدیریت سود واقعی محاسبه شده است.			
$Dcor = \sum_{j=1}^n \frac{d_j}{n}$ <p>که در آن: Dcor: امتیاز افشاء یک شرکت d_j: مجموع ارزش تعداد اقلام افشاء شده یک شرکت n: حداکثر امتیازی که یک شرکت کسب کند</p>	مستقل	CSRscore	گزارشگری پایداری
لگاریتم طبیعی مجموع دارایی‌ها	کنترلی	SIZE	اندازه شرکت
نسبت سود خالص به مجموع دارایی‌ها	کنترلی	ROA	بازده دارایی‌ها
نسبت مجموع بدهی به مجموع دارایی‌ها	کنترلی	LEV	اهرم مالی

یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی

جدول (۲): شاخص‌های توصیف کننده متغیرهای پژوهش، شاخص‌های مرکزی، شاخص‌های پراکندگی و شاخص‌های شکل توزیع (آماري)

پنل - متغیرهای پیوسته									
نام متغیر	نماد	تعداد مشاهدات	میانگین	میان	حداکثر	حداقل	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
دست‌کاری سود	REM	۹۳۱	۰.۰۰۰۸	-۰.۰۱۷۲	۰.۹۷۹۹	-۰.۸۵۸۹	۰.۱۶۵	۱.۰۶۰۱	۸.۱۷۸۰
گزارشگری پایداری	CSRscore	۹۳۱	۰.۳۹۴۶	۰.۴۲۸۶	۰.۷۱۴۳	۰.۱۴۲۹	۰.۱۴۸۹	-۰.۳۰۹۰	۲.۳۳۳۰
اندازه شرکت	SIZE	۹۳۱	۱۴.۳۱۲۵	۱۴.۱۴۹۴	۱۹.۷۷۳۹	۱۰.۴۹۳۵	۱.۴۸۷۲	۰.۸۱۲۱	۴.۴۲۹۱
بازده دارایی‌ها	ROA	۹۳۱	۰.۱۳۲۰	۰.۱۱۲۳	۰.۶۲۳۴	-۰.۳۲۶۹	۰.۱۳۶۲	۰.۴۴۴۸	۴.۰۹۳۹
اهرم مالی	LEV	۹۳۱	۰.۵۷۷۴	۰.۵۹۳۵	۱.۵۶۵۶	۰.۰۱۲۷	۰.۲۲۳۲	-۰.۰۱۲۶	۳.۳۸۹۱

در جدول (۱)، برخی از مفاهیم آمار توصیفی متغیرها شامل میانگین، میان، حداقل مشاهدات، حداکثر مشاهدات، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی ارائه شده است. در این میان، پارامترهای مرکزی، دسته‌ای از پارامترهای توصیف‌کننده‌ی یک توزیع آماری هستند که ویژگی داده‌ها را نسبت به مرکز توزیع بیان می‌کنند. میانگین به‌عنوان نقطه تعادل و مرکز ثقل یک توزیع آماری، یکی از شاخص‌های مرکزی مناسب برای نشان دادن مرکزیت داده‌هاست. در جدول ۴-۱ تعداد مشاهدات مربوط به شرکت‌های مورد مطالعه ۹۳۱ (۱۳۳ شرکت در ۷ سال) است. همچنین مشاهده می‌شود که میانگین و انحراف معیار متغیرهای، دست‌کاری سود 0.165 ± 1.0601 ، گزارشگری پایداری 0.1429 ± 0.1489 ، اندازه شرکت 14.3125 ± 1.4872 ، بازده دارایی‌ها 0.132 ± 0.1123 و اهرم مالی 0.5774 ± 0.2232 است.

دسته‌ای دیگر از پارامترهای توصیف‌کننده‌ی جامعه، پارامترهای پراکندگی هستند. پارامترهای پراکندگی، معیاری برای تعیین میزان پراکندگی داده‌ها از یکدیگر یا میزان پراکندگی آن‌ها نسبت به میانگین است. از جمله مهم‌ترین پارامترهای پراکندگی، انحراف معیار است. هرچه قدر میزان انحراف معیار یک توزیع آماری بیشتر باشد، نشان‌دهنده‌ی این است که این داده‌ها، دارای پراکندگی بیشتری هستند. در میان متغیرهای این پژوهش اندازه شرکت بیشترین پراکندگی استقلال هیئت‌مدیره کمترین پراکندگی را دارد؛ اما نکته‌ای که باید به آن توجه داشت عدم یکسان بودن واحد سنجش این دو متغیر است و لذا اختلافی که در میزان بیشترین و کمترین انحراف معیار متغیرها مشاهده می‌شود، دلیلی بر عدم مناسب

بودن داده‌ها برای برآورد نیست. چولگی بیانگر عدم تقارن منحنی فراوانی است. اگر ضریب چولگی صفر باشد جامعه کاملاً متقارن است و چنانچه ضریب مثبت باشد، چولگی به راست و اگر منفی باشد، چولگی به چپ وجود دارد. با در نظر گرفتن ضریب چولگی انواع متغیرها، مشخص می‌شود که توزیع متغیرهای پژوهش به جزء گزارشگری پایداری و اهرم مالی به‌طور کلی از چولگی به سمت راست (چولگی مثبت) برخوردار است، این بدان معناست که توزیع جامعه، توزیع نامتقارن با کشیدگی به سمت مقادیر بالاتر بوده است.

کشیدگی نشان‌دهنده ارتفاع یک توزیع است. به عبارت دیگر کشیدگی معیاری از بلندی منحنی در نقطه ماکزیمم است و مقدار کشیدگی برای توزیع نرمال برابر ۳ است. کشیدگی مثبت یعنی قله توزیع موردنظر از توزیع نرمال بالاتر و کشیدگی منفی نشانه پایین‌تر بودن قله از توزیع نرمال است، که در اینجا کشیدگی اکثر متغیرهای پژوهش مثبت است.

پایایی متغیرها

جدول (۳): نتایج آزمون مانایی برای متغیرهای مدل‌ها

نتایج	لوین، لین و چو		نماد	متغیرها
	احتمال	آماره		
پایا	۰/۰۰۰	-۵۰/۴۳۱	REM	دست‌کاری سود
پایا	۰/۰۰۰	-۹/۵۵۱	CSRscore	گزارشگری پایداری
پایا	۰.۰۰۰	-۱۷.۸۳۲	SIZE	اندازه شرکت
پایا	۰.۰۰۰	-۲۴.۵۲۱	ROA	بازده دارایی‌ها
پایا	۰.۰۰۰	-۲۴۶.۸۶۴	LEV	اهرم مالی

* p-value (prob)

قبل از تفسیر نتایج جدول (۳) ذکر این نکته قابل توجه است که در آزمون ریشه واحد، فرض صفر بیانگر نامانایی متغیرها است. در این صورت چنانچه مقدار p کمتر از سطح معناداری ۰/۰۵ باشد فرض صفر رد خواهد شد. به این ترتیب نتایج حاصل از آزمون مانایی برای داده‌های ترکیبی (پانل) در جدول (۳) نشان از مانا بودن تمام متغیرهای مورد مطالعه است.

تحلیل داده‌ها

عدم وجود خودهمبستگی جمله خطا (باقیمانده‌ها)

جدول (۴): آزمون همبستگی سریالی LM

نام متغیر	نوع آماره	احتمال آماره	سطح معناداری
مدل	۹۲۲,۲F	۳۰/۷۷۹	۰/۰۰۰

با توجه به جدول (۴) مشاهده می‌شود مدل پژوهش مشکل وجود همبستگی جمله خطا وجود دارد.

ثابت بودن واریانس جمله خطا (باقیمانده‌ها)

جدول (۵): آزمون بروش-پاگان-گودفری

نام متغیر	نوع آماره	احتمال آماره	سطح معناداری
مدل	۹۲۴,۶F	۶/۷۰۶	۰/۰۰۰

در این آزمون فرض بر ناهمسانی واریانس باقیمانده‌ها است که با توجه به جدول فوق و معنادار بودن مدل‌ها پژوهش، فرضیه ما مبنی بر وجود همسانی واریانس در مدل پژوهش پذیرفته نمی‌شود، الگو دارای ناهمسانی واریانس می‌باشد و نمی‌توان از رگرسیون خطی استفاده نمود و نیاز به استفاده از روش حداقل مربعات تعمیم‌یافته (GLS) است.

عدم وجود هم خطی بین جملات توضیحی

هم خطی به معنای وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل است. در صورت وجود هم خطی، ضرایب برآوردی الگو دارای خطای معیار بالایی خواهد بود و در نتیجه این مسأله باعث می شود که تعداد متغیرهای معنی دار در معادله کاهش یابد. در این معادله برای بررسی عدم وجود هم خطی از معیار عامل تورم واریانس (VIF) استفاده شد. وقتی که شاخص تورم واریانس کمتر از ۱۰ باشد، نشان دهنده عدم وجود هم خطی است. نتایج حاصل از این آزمون نشان می دهد: که میزان تورم واریانس متغیرهای مستقل و کنترلی در حد مجاز خود قرار داشته و لذا از این بابت مشکلی وجود ندارد.

جدول (۶): نتایج حاصل از آزمون عدم وجود هم خطی بین جملات توضیحی در مدل اول پژوهش

متغیر	نماد	واریانس ضریب	عامل تورم واریانس
گزارشگری پایداری	CSRscore	۰.۵۴۱۴۵۰	۱.۸۴۶۸۹۱
اندازه شرکت	SIZE	۰.۹۷۲۱۷۸	۱.۰۲۸۶۱۸
بازده دارایی ها	ROA	۰.۷۸۴۴۴۱	۱.۲۷۴۷۹۳
اهرم مالی	LEV	۰.۷۹۹۳۷۶	۱.۲۵۰۹۷۶

تحلیل یافته ها

آزمون تشخیص مدل (آزمون چاو)

جدول (۷): نتایج آزمون F لیمر برای مدل ها

آماره آزمون	درجه آزادی	مقدار p	نتیجه
۳/۲۴۵	(۱۳۲،۷۹۲)	۰/۰۰۰	استفاده از داده های تابلویی

همان گونه که در جدول (۷) مشاهده می شود فرض صفر مبنی بر برابری همه اثرات خاص شرکت ها در مورد مدل ها رد می شود ($p < 0/05$). این بدان معنی است که نمی توان مدل را با روی هم ریختن داده های مربوط به شرکت های مورد مطالعه و به روش Pooling تخمین زد بلکه باید از روش داده های پانل استفاده کرد. به عبارتی کارآمدی برآورد مدل ها با استفاده از داده های پانل برای ۱۳۳ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مشخص می شود.

آزمون تشخیص نوع مدل (آزمون هاسمن)

جدول (۸): نتایج آزمون هاسمن برای مدل ها

آماره آزمون	درجه آزادی	مقدار p	نتیجه
۵/۶۵۹	۶	۰/۴۶۲	استفاده از مدل اثرات تصادفی

همان گونه که در جدول (۸) مشاهده می شود فرض صفر کارا تر بودن مدل اثرات تصادفی برای شرکت های مورد مطالعه رد نمی شود ($p > 0/05$). به عبارتی نتایج بیانگر تأیید اثرات تصادفی در برابر اثرات ثابت است بنابراین مدل ها برای ۱۳۳ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران باید به صورت اثرات تصادفی تخمین زده شود.

نتایج فرضیات پژوهش

$$REM_{it} = \beta_0 + \beta_1 CSRscore_{it} + \beta_2 IO_{it} + \beta_3 CSRscore_{it} * IO_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \beta_6 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$$

جدول (۹) نتایج بررسی ضرایب جزئی با روش تصادفی با توجه به ناهمسانی مدل

متغیر وابسته: دست کاری سود، تعداد دوره: ۷، تعداد تقاطع: ۱۳۳، تعداد ترکیب موزون: ۹۳۱

نتیجه	احتمال	آماره t	خطای استاندارد	ضرایب	نماد	متغیرها
معنادار	۰.۰۰۰۰	۸.۵۲۲۱	۰.۰۴۲۷	۰.۳۶۳۹	C	ضریب ثابت
معنادار	۰.۰۰۰۰	-۴۶.۰۱۲	۰.۰۱۵۹	-۰.۰۷۳۱	CSRscore	گزارشگری پایداری
عدم تایید	۰.۵۴۸۹	۰.۵۹۹۸	۰.۰۱۵۵	۰.۰۰۹۳	SIZE	اندازه شرکت
معنادار	۰.۰۰۰۰	۵.۷۶۵۹	۰.۰۶۰۹	۰.۳۵۱۰	ROA	بازده دارایی ها
معنادار	۰.۰۳۹۰	-۲.۰۶۷۲	۰.۰۶۷۲	-۰.۱۳۹۰	LEV	اهرم مالی
معنادار	۰.۰۲۳۸	-۲.۲۶۵۳	۰.۰۵۳۵	-۰.۱۲۱۲	Res(-1)	باقیمانده مدل
		۱/۸۴۰	Durbin-Watson stat		آماره دوربین- واتسون	
		۴/۳۸۰	F-statistic		آماره F	
		۰.۰۰۰	Prob(F-statistic)		احتمال (آماره F)	
		۰/۵۲۰	Adjusted R-squared		ضریب تعیین تعدیل شده	
		۰/۶۳۶	R-squared		ضریب تعیین	

نتیجه

بررسی اعتبار و قدرت الگو

✓ آزمون F: در یک معادله رگرسیون چند متغیره، چنانچه هیچ رابطه‌ای میان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل وجود نداشته باشد، باید تمامی ضرایب متغیرهای مستقل در معادله، مساوی صفر باشند. از این رو، باید معنادار بودن معادله رگرسیون مورد آزمون قرار گیرد. این کار با استفاده از آماره F انجام می‌شود. همان‌طور که در جدول (۹) ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی‌معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است.

✓ ضریب تعیین R²: معیاری است که قدرت رابطه میان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل را تشریح می‌کند. مقدار این ضریب در واقع مشخص کننده آن است که چند درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل توضیح داده می‌شود. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۶۳۶ است؛ یعنی ۶۴٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است.

✓ ضریب تعیین تعدیل شده: این ضریب با ضریب تعیین برابر نیست، احتمالاً از دلایل وجود تفاوت بین میزان ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیلی وجود متغیرهای اضافی است که با داشتن اثر معنادار بر متغیر وابسته موجب کاهش کاذب در ضریب تعیین شده باشند.

بررسی اعتبار باقیمانده‌ها

خودهمبستگی: نتایج حاصل از بررسی خودهمبستگی جملات خطا با استفاده از آماره دوربین واتسون انجام می‌گیرد که با توجه به این که آماره به دست آمده در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خودهمبستگی بین خطاهای مدل است.

نتیجه

آزمون t : با توجه به مقدار منفی ضریب رگرسیونی گزارشگری پایداری می‌توان نتیجه گرفت گزارشگری پایداری با دست‌کاری سود، شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه منفی (معکوس) معناداری دارد ($p < 0.05$). فرضیه اول مورد تایید است.

نتایج نشان می‌دهد که در سطح اطمینان ۹۵٪ مقادیر t به استثنای متغیر اندازه شرکت برای تمام متغیرها در ناحیه رد فرض صفر قرار می‌گیرد یعنی به جزء متغیرهای یاد شده، مابقی متغیرها در مدل معنی‌دار هستند. نتایج حاصل از متغیرهای کنترلی نشان می‌دهد که بازده دارایی‌ها شرکت تأثیر مثبت و معناداری بر دست‌کاری سود دارند. همچنین نتایج نشان می‌دهد که اهرم مالی تأثیر منفی و معناداری بر دست‌کاری سود دارد.

نتیجه‌گیری

فرضیه اول: گزارشگری پایداری بر دست‌کاری سود تأثیر معناداری دارد.

با توجه به مقدار منفی ضریب رگرسیونی گزارشگری پایداری می‌توان نتیجه گرفت گزارشگری پایداری با دست‌کاری سود، شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه منفی (معکوس) معناداری دارد. فرضیه اول مورد تایید است.

گزارشگری پایداری شرکت برای شرکت‌ها بسیار مهم است. این به آنها اجازه می‌دهد تا موفقیت‌های پایداری خود را در اختیار ذینفعان قرار دهند، به شرکت‌کنندگان در بازار کمک می‌کند تا تصمیمات سرمایه‌گذاری آگاهانه‌تری بگیرند و سرمایه‌گذاری بیشتری به دست آورند (عامل زاده و سرافیم، ۲۰۱۸)، عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می‌دهد (دالول و همکاران، ۲۰۱۴)، عملکرد بلند مدت را بهبود می‌بخشد (آکبن-سلچوک، ۲۰۱۹)، و با انجام این کار، شهرت و مشروعیت عالی به دست می‌آورد (والز مارتینز و همکاران، ۲۰۱۹). علاوه بر این، فعالیت‌های مشارکت اجتماعی عامل محرک شرکت‌ها برای انجام مدیریت سود هستند. با تکیه بر نظریه نمایندگی، مطالعات قبلی نشان داده‌اند که مشارکت گزارشگری پایداری شرکت می‌تواند توجه واقعی یک شرکت به منافع طیف متنوعی از ذینفعان (دیدگاه اخلاقی) را نشان دهد یا ممکن است مشکل نمایندگی (دیدگاه فرصت‌طلبی مدیریتی) را نشان دهد (کائو و همکاران، ۲۰۲۳).

نتایج مطالعات اخیر در مورد گزارش پایداری شرکت/مسئولیت اجتماعی شرکت و فعالیت‌های مدیریت سود بی‌نتیجه است. کیم و همکاران (۲۰۱۹)، نشان می‌دهد که فعالیت‌های گزارشگری پایداری شرکت‌های چینی ارتباط نامطلوبی با مدیریت سود واقعی دارد اما نه مدیریت سود تعهدی. ولت (۲۰۱۹)، نشان می‌دهد که عملکرد ESG به طور منفی بر مدیریت سود تعهدی تأثیر می‌گذارد، اما نه مدیریت سود واقعی. به طور مشابه، گارسیا سانچز و همکاران با بررسی یک نمونه بین‌المللی از سال ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۶. (۲۰۲۰) به این نتیجه رسیدند که شرکت‌هایی با سطح پایین‌تری از استراتژی‌های مدیریت سود شرکتی عملکرد گزارشگری پایداری شرکت بالاتری را نشان می‌دهند. شولتنز و کانگ (۲۰۱۳)، نشان داد که گزارشگری پایداری شرکت به طور منفی با شیوه‌های مدیریت سود در شرکت‌های آسیایی مرتبط است. پالاسیوس-مانزانو و همکاران (۲۰۲۱)، و چن و هونگ (۲۰۲۱)، نشان می‌دهد که فعالیت‌های گزارشگری پایداری شرکت رویه‌های مدیریت سود را محدود می‌کند و نشان می‌دهد که فعالیت‌های گزارشگری پایداری شرکت کیفیت درآمد را تشویق می‌کند. مطابق با این دیدگاه، غالب و همکاران (۲۰۲۱)، نشان می‌دهد که فعالیت‌های گزارشگری پایداری شرکت به طور منفی با دست‌کاری سود در شرکت‌های اردنی مرتبط است که نشان‌دهنده تأثیر احتمالی گزارشگری پایداری شرکت بر کیفیت گزارشگری مالی است. در یک مطالعه اخیر، کائو و همکاران (۲۰۲۳)، ادعا می‌کنند که شرکت‌های آمریکایی که گزارشگری پایداری شرکت را انجام می‌دهند، احتمال کمتری دارد که در شیوه‌های مدیریت

سود شرکت کنند. این رابطه منفی به دیدگاه اخلاقی نسبت داده می شود که بیان می کند یک شرکت اخلاقی رفتار اخلاقی با سهامداران و ذینفعان دارد.

با این حال، برخی از محققان نشان می دهند که مدیران ممکن است به طور فرصت طلبانه از گزارشگری پایداری شرکت برای پنهان کردن دست کاری درآمد خود استفاده کنند. آنها پیشنهاد می کنند که مدیرانی که درآمد را افزایش می دهند، ممکن است در فعالیت های مسئولیت پذیر اجتماعی شرکت کنند تا از نظارت نامطلوب ذینفعان اجتناب کنند و منافع شخصی خود را به بهای منافع شرکت شان افزایش دهند (گارسیا سانچز و همکاران ۲۰۲۰، حبش و حداد ۲۰۲۰). جردان و همکاران (۲۰۱۸)، گزارش می دهد که شرکت هایی با عملکرد گزارشگری پایداری شرکت بالاتر تمایل بیشتری به مشارکت در استراتژی های مدیریت سود از طریق اقلام تعهدی اختیاری دارند، مطابق با دیدگاه بورتری و همکاران (۲۰۲۰)، که نشان می دهد شرکت های آفریقای جنوبی با گزارشگری پایداری شرکت ممکن است به سطح بالاتری از مدیریت سود تعهدی متوسل شوند. حبش و حداد هم همینطور (۲۰۲۰)، نشان می دهد که شرکت های سعودی که فعالیت های مسئولیت پذیر اجتماعی را انجام می دهند، بیشتر از استراتژی های مدیریت سود استفاده می کنند.

در مقابل، گروگیو و همکاران (۲۰۱۴)، دریافته اند که شیوه های گزارشگری پایداری شرکت رابطه معکوس ناچیزی با مدیریت سود در بانک های تجاری ایالات متحده دارند. ما فرض می کنیم که شرکت های مسئولیت پذیر اجتماعی تمایل بیشتری به محدود کردن شیوه های مدیریت سود واقعی و اتخاذ تصمیم های عملیاتی اخلاقی دارند که منجر به افزایش شفافیت در گزارش های مالی و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی می شود.

این نتایج با نتایج جبران آسیا و گیور (۱۴۰۲)، بحرینی و حسین بیگی (۱۴۰۰)، حشد و غالب (۲۰۲۳)، طلا و طائب (۲۰۲۲)، زواری و ذیفی (۲۰۲۲)، و ایندی و همکاران (۲۰۲۲)، همسو و با نتایج دارابی و همکاران (۱۴۰۱)، مخالف می باشد.

پیشنهاد های کاربردی

- ✓ به سازمان بورس اوراق بهادار تهران پیشنهاد می شود در پذیرش و ارزیابی شرکت های کوچک، بالا بودن سطح عدم تقارن اطلاعاتی در این گونه شرکت ها را مدنظر قرار دهند و الزامات افشای مناسب تری را برای این شرکت ها اعمال کند.
- ✓ ایجاد سیاست های تشویقی و نیز الزام قانونی شرکت ها توسط سازمان بورس اوراق بهادار به افشای به موقع، کامل و صحیح اطلاعات مربوط به افشای شاخص های عملکرد پایداری شرکت ها موجود در گزارش ها سالانه هیئت مدیره به استفاده کنندگان.
- ✓ هیئت مدیره باید با اتخاذ تصمیماتی باهدف بهبود شیوه های گزارش دهی پایداری و تأمین منابع لازم مانند بودجه برای آموزش کارکنان در استانداردهای گزارش دهی پایداری، حمایت لازم را از مدیریت ارائه کند. سیاست گذاران ممکن است از شرکت ها بخواهند که گزارش های پایداری را سالانه تهیه کنند.
- ✓ بر اساس یافته های این پژوهش پیشنهاد می شود که سازمان بورس اوراق بهادار با شدت بیشتری به الزام شرکت های پذیرفته شده بورس برای اعمال ویژگی های اثرگذار هیئت مدیره بر میزان گزارشگری زیست محیطی، اجتماعی و راهبری اقدام نماید. ذینفعان شرکت ها نیز اگر خواهان تهیه و انتشار اطلاعات با کیفیت تری در زمینه غیرمالی هستند، باید به دنبال استخدام مدیران مستقل در شرکت باشند و از تغییر مکرر اعضای هیئت مدیره بپرهیزند و طرح هایی برای محدود کردن مالکیت مدیران مصوب نمایند.

✓ این تحقیق از این جهت حائز اهمیت است که با ارائه توضیحات روشن‌گرانه در مورد میزان شیوه‌های پایداری شرکت به دانش موجود کمک می‌کند. این نتایج زمینه‌ای برای درک نقش حیاتی سرمایه‌گذاران فعال در پیشبرد پذیرش شرکت از رویه پایداری گسترده فراهم می‌کند.

منابع

- ✓ ابوطالبی جهرمی، حمیدرضا، رحیمی، موسی، همایون، سعید، (۱۳۹۹)، ارتباط بین حاکمیت شرکتی و اندازه بنگاه در گزارش دهی پایداری و تاثیر این دو بعد بر عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، نخستین کنفرانس بین المللی و دومین کنفرانس ملی مدیریت، اخلاق و کسب و کار، شیراز.
- ✓ ابوطالبی جهرمی، حمیدرضا، رحیمی، موسی، همایون، سعید، (۱۳۹۹)، بررسی ارتباط بین بعد زیست محیطی و بعد اجتماعی گزارش دهی پایداری و عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، نخستین کنفرانس بین المللی و دومین کنفرانس ملی مدیریت، اخلاق و کسب و کار، شیراز.
- ✓ آذربایجانی، کریم، سروش یار، افسانه، یاریان کوپانی، سمانه، (۱۳۹۰)، جستجوی بهترین معیار عملکرد مالی، مجله حسابر، شماره ۵۲.
- ✓ بحرینی، مینا، حسین بیگی، علیرضا، (۱۴۰۰)، بررسی رابطه بین سرمایه گذاران نهادی و گزارشگری پایداری در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، هفتمین کنفرانس بین المللی مدیریت، حسابداری و توسعه اقتصادی.
- ✓ بخت آور، زهرا، (۱۳۹۷)، بررسی تاثیر ساختار مالکیت بر رابطه بین ارتباطات سیاسی و بیش سرمایه گذاری در شرکت های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران. پایان نامه برای اخذ درجه کارشناسی ارشد مدیریت مالی.
- ✓ بزرگ اصل، موسی، (۱۳۸۵)، حسابداری میانه، ج ۱، نشریه شماره ۱۷۵ سازمان حسابرسی، صص ۸۴-۸۶.
- ✓ جعفری جم، حسین، علی عسگری، فائزه، زارعی، حمید، (۱۳۹۸)، عملکرد مالی و ارزش شرکت‌ها، نقش افشا اطلاعات پایداری، دانش حسابداری مالی دوره ۶، شماره ۳، صص ۲۱۵-۲۴۲.
- ✓ جبران آسیا، مجتبی، غیور، امیرحسین، (۱۴۰۲)، تاثیر ساختار مالکیت بر مدیریت سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، چشم انداز حسابداری و مدیریت، دوره ۶ شماره ۸۰، صص ۱-۱۳.
- ✓ حیدریپور، فرزانه، خواجه محمود، زیبا، (۱۳۹۳)، رابطه بین ویژگی های پیش بینی سود هر سهم توسط مدیریت بر ریسک و ارزش شرکت با هدف آینده نگری در تصمیم گیری، دانش مالی تحلیل اوراق، بهادار ۷، شماره ۲ (پیاپی ۲۲)، صص ۲۵-۴۶.
- ✓ خلیلی، امید، جعفری، معصومه، صمدی، فاطمه، (۱۳۹۷)، تأثیر مدیریت ریسک بر رابطه میان حاکمیت شرکتی و عملکرد مالی شرکت، ششمین کنفرانس ملی تازه یافته‌ها در مدیریت و مهندسی صنایع با تأکید بر کارآفرینی در صنایع، تهران، دانشگاه پیام نور.
- ✓ دارابی رویا، محمدی، محمد، کریمی دلدار، بهنام، (۱۴۰۱)، بررسی رابطه بین مالکیت مدیریتی، مالکیت نهادی و گزارشگری پایداری و تأثیر آنها بر مدیریت سود، نشریه علمی رویکردهای پژوهشی نوین مدیریت و حسابداری، دوره ۶، شماره ۲۳، صص ۴۲-۶۴.
- ✓ دیدار، حمزه، بیکی، خدیجه، (۱۳۹۶)، بررسی تأثیر کیفیت حاکمیت شرکتی بر رابطه ی بین ساختار سرمایه و مازاد بازده در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، بررسیهای حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۴، شماره ۲، صص ۱۹۷-۲۲۰.

- ✓ زنجیردار، مجید، غفاری آشتیانی، پیمان، وحدتی، قدرت اله، (۱۳۹۲)، بررسی دستکاری در فعالیت های واقعی (مدیریت سود واقعی) برای رسیدن به آستانه خاصی از سود، همایش سراسری حسابداری ایران.
- ✓ عبدی، مصطفی، کردستانی، غلامرضا، رضازاده، جواد، (۱۳۹۸)، طراحی الگوی منسجم گزارشگری پایداری شرکت‌ها، پژوهش های حسابداری مالی، دوره ۱۱، شماره ۴، صص ۲۳-۴۴.
- ✓ عنایت پور شیاده، ابراهیم، نسل موسوی، سیدحسین، (۱۳۹۶)، تأثیر حاکمیت شرکتی بر عملکرد مالی شرکتهای پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، کنفرانس ملی پژوهشهای نوین حسابداری و مدیریت در هزاره سوم، کرج، دبیرخانه کنفرانس.
- ✓ فخاری، حسین، یوسف نژاد، صادق، (۱۳۸۵)، بررسی رابطه ریسک نظام مند و رشد سود شرکت ها در بورس اوراق بهادار تهران، بررسیهای حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۳، شماره ۴۵، صص ۸۹-۱۰۹.
- ✓ مشکى، مهدى، نورديده، لطيف، (۱۳۹۱)، بررسی تأثیر مدیریت سود در پایداری سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، نشریه پژوهش های حسابداری مالی، دوره ۴، شماره ۱، صص ۱۰۵-۱۱۸.
- ✓ معصومی، سیدرسول، صالح نژاد، سیدحسن، ذبیحی زرین کلایی، علی، (۱۳۹۷)، شناسایی متغیرهای موثر بر میزان گزارشگری پایداری شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دانش حسابرسی، دوره ۱۸، شماره ۷۰، صص ۱۹۵-۲۲۱.
- ✓ نخعی، کریم، برزگر، غزاله، مرادی پور، رسول، عسکرزاده، مسعود، (۱۴۰۱)، گزارشگری پایداری، گزارشگری مسئولیت اجتماعی (CSR) و گزارشگری زیست محیطی، اولین کنفرانس ملی نوگرایی در پژوهش های مدیریت، حسابداری و اقتصاد، مشهد.
- ✓ نمازی، محمد، خواجوی، شکرالله، (۱۳۸۳)، سودمندی متغیرهای حسابداری در پیش بینی ریسک سیستماتیک شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، بررسیهای حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۱، شماره ۳۸، صص ۹۳-۱۱۹.
- ✓ یعقوب نژاد، احمد، وکیلی فرد، حمیدرضا، بابایی، احمدرضا، (۱۳۸۹)، ارتباط بین مدیریت سرمایه در گردش و سودآوری درشرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار (مدیریت پرتفوی)، دوره ۱، شماره ۲، صص ۱۱۷-۱۳۷.
- ✓ Abad, D., Cutillas-Gomariz, M. F., Sánchez-Ballesta, J. P., & Yagüe, J. (2018). Real earnings management and information asymmetry in the equity market. *European Accounting Review*, 27(2), 209–235. <https://doi.org/10.1080/09638180.2016.1261720>.
- ✓ Ahmad, G., Hayat, F., Almaqtari, F. A., Farhan, N. H., & Shahid, M. (2023). Corporate social responsibility spending and earnings management: The moderating effect of ownership structure. *Journal of Cleaner Production*, 384, 135556. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.135556>.
- ✓ Ajay, R., & Madhumathi, R. (2015). Institutional ownership and earnings management in India. *Indian Journal of Corporate Governance*, 8(2), 119–136. <https://doi.org/10.1177/0974686215602368>.
- ✓ Al Hawaj, A. Y., & Buallay, A. M. (2022). A worldwide sectorial analysis of sustainability reporting and its impact on firm performance. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 12(1), 62-86.
- ✓ Al-Duais, S. D., Malek, M., Abdul Hamid, M. A., & Almasawa, A. M. (2022). Ownership structure and real earnings management: Evidence from an emerging market. *Journal of Accounting in Emerging Cogent Business & Management*, 8(1), 1935189. <https://doi.org/10.1080/23311975.2021.1935189>.

- ✓ Aliniar, D., & Wahyuni, S. (2017). Pengaruh Mekanisme Good Corporate Governance (Gcg) Dan Ukuran Perusahaan Terhadap Kualitas Pengungkapan Sustainability Report Pada Perusahaan Terdaftar Di Bei. *Kompartemen: Jurnal Ilmiah Akuntansi*, 15(1).
- ✓ Al-Najjar, B. (2013). The financial determinants of corporate cash holdings: Evidence from some emerging markets. *International business review*, 1(22), 77-88.
- ✓ Amidjaya, P.G. and Widagdo, A.K. (2020), "Sustainability reporting in Indonesian listed banks: Do corporate governance, ownership structure and digital banking matter?", *Journal of Applied Accounting Research*, Vol. 21 No. 2, pp. 231-247. <https://doi.org/10.1108/JAAR-09-2018-0149>
- ✓ Anmol, B., Muhammad, J.A., Doureige, J. (2015). Audit fees and capital structure decision. www.ssrn.com.
- ✓ Artiach, T., Lee, D., Nelson, D., & Walker, J. (2010). The determinants of corporate sustainability performance. *Accounting & Finance*, 50(1), 31-51.
- ✓ Becchetti, L., & Ciciretti, R. (2009). Corporate social responsibility and stock market performance. *Applied Financial Economics*, 19(16), 1283-1293.
- ✓ Beekaroo, D., Callychurn, D.S. and Hurreeram, D.K. (2019), "Developing a sustainability index for Mauritian manufacturing companies", *Ecological Indicators*, Vol. 96, pp. 250-257, August 2018, doi: 10.1016/j.ecolind.2018.09.003.
- ✓ Berg, F., Kölbel, J. F., & Rigobon, R. (2022). Aggregate Confusion: The Divergence of ESG Ratings [Corporate social responsibility and firm risk: theory and empirical evidence]. *Review of Finance*, 26(6), 1315-1344.
- ✓ Carp, M., Pavaloaia, L., Afrasinei, M.B. and Georgescu, I.E. (2019), "Is sustainability reporting a business strategy for firm's growth? Empirical study on the Romanian capital market", *Sustainability*, Vol. 11 No. 3, doi: 10.3390/su11030658.
- ✓ Chan, H., Chang, X., Faf, R. & Wong, G. (2012). "Financial Constraints and Stock Returns: Evidence from Australia". *Pacific Basin Finance Journal*, 18(3): 306-318.
- ✓ Charlo, M. J., Moya, I., & Munoz, A. M. (2017). Sustainable development in Spanish listed companies: A strategic approach. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 24(3), 222-234.
- ✓ Chen, R. C., & Hung, S. W. (2021). Exploring the impact of corporate social responsibility on real earning management and discretionary accruals. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 28(1), 333-351.
- ✓ Chung, R., Firth, M., & Kim, J.-B. (2002). Institutional monitoring and opportunistic earnings management. *Journal of Corporate Finance*, 8(1), 29-48. [https://doi.org/10.1016/S0929-1199\(01\)00039-6](https://doi.org/10.1016/S0929-1199(01)00039-6).
- ✓ Cohen, D. A., Dey, A., & Lys, T. Z. (2008). Real and accrual-based earnings management in the pre- and post-Sarbanes-Oxley periods. *The Accounting Review*, 83(3), 757-787. <https://doi.org/10.2308/accr.2008.83.3.757>.
- ✓ Cug, J., & Cugova, A. (2021). Relationship between earnings management and earnings quality in the globalized business environment. In *SHS Web of Conferences* (Vol. 92, p. 02011). EDP Sciences.
- ✓ Dakhli, A. (2021). The impact of ownership structure on corporate social responsibility: the moderating role of financial performance. *Society and Business Review*.
- ✓ Delfy, D., & Bimo, I. D. (2021). The Institutional Ownership and Disclosure of Sustainability Report with Environmental Uncertainty as Moderation Variables. *Accounting Analysis Journal*, 10(2), 143-149.
- ✓ Dyck, A., Lins, K. V., Roth, L., & Wagner, H. F. (2019). Do institutional investors drive corporate social responsibility? International evidence. *Journal of financial economics*, 131(3), 693-714.

- ✓ Ehsan, S., Nurunnabi, M., Tahir, S., & Hashmi, M. H. (2020). Earnings management: A new paradigm of corporate social responsibility. *Business and Society Review*, 125 (3), 349–369. <https://doi.org/10.1111/basr.12198>.
- ✓ Eissa, A. M., Elgendy, T., & Diab, A. (2023). Earnings management, institutional ownership and investment efficiency: Evidence from a developing country. *Journal of Financial Reporting and Accounting*. <https://doi.org/10.1108/JFRA-10-2022-0392>.
- ✓ Eita J.H. and Jordan A.C. (2010). A Causality Analysis between Financial Development and Economic Growth for EMU Countries. *European Financial Management*, 10 (2), 295-319.
- ✓ Elghuweel, M. I., Ntim, C. G., Opong, K. K., & Avison, L. (2017). Corporate governance, Islamic governance and earnings management in Oman a new empirical insights from a behavioural theoretical framework. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 7(2), 190–224. <https://doi.org/10.1108/JAEE-09-2015-0064>.
- ✓ Galbreath, J. (2018). Is board gender diversity linked to financial performance? The mediating mechanism of CSR. *Business & Society*, 57(5), 863-889.
- ✓ García-Sánchez, I. M., Rodríguez-Ariza, L., AibarGuzmán, B., & Aibar-Guzmán, C. (2020). Do institutional investors drive corporate transparency regarding business contribution to the sustainable development goals? *Business Strategy and the Environment*, 29(5), 2019–2036. <https://doi.org/10.1002/bse.2485>
- ✓ Ghaleb, B. A. A., Kamardin, H., & Hashed, A. A. (2022). Investment in outside governance monitoring and real earnings management: Evidence from an emerging market. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 12(1), 52–76. <https://doi.org/10.1108/JAEE-08-2020-0203>.
- ✓ Ghaleb, B. A. A., Qaderi, S. A., Almashaqbeh, A., Qasem, A. (2021). Corporate social responsibility, board gender diversity and real earnings management: The case of Jordan. *Cogent Business & Management*, 8(1), 1883222. <https://doi.org/10.1080/23311975.2021.1883222>.
- ✓ Gold, N. O., & Taib, F. M. (2022). Corporate governance and extent of corporate sustainability practice: the role of investor activism. *Social Responsibility Journal*.
- ✓ Griffiths, A., Dunphy, D. and Benn, S. (2018), “Corporate sustainability”, *New Horizons in Research on Sustainable Organisations*, pp. 166-186, doi: 10.4324/9781351281089-9.
- ✓ Habbash, M., & Haddad, L. (2020). The impact of corporate social responsibility on earnings management practices: Evidence from Saudi Arabia. *Social Responsibility Journal*, 16(8), 1073–1085. <https://doi.org/10.1108/SRJ-09-2018-0232>.
- ✓ Herbert, S., & Mark, G. (2019). The Relationship Between Sustainability Reporting and Integrated Reporting: 2018 Southern African Accounting Association (SAAA) National Teaching and Learning and WC004. *Southern African Journal of Accountability and Auditing Research*, 4(2), 125–142.
- ✓ Hussain, N., Rigoni, U., & Orij, R. P. (2018). Corporate governance and sustainability performance: Analysis of triple bottom line performance. *Journal of Business Ethics*, 149(2), 411-432. Springer, Cham.
- ✓ Indy, L. A., Uzliawati, L., & Mulyasari, W. (2022). The Effect of Managerial Ownership and Institutional Ownership on Sustainability Reporting and Their Impact on Earning Management. *Journal of Applied Business, Taxation and Economics Research*, 1(3), 243-256.
- ✓ Kılıc., M. and Kuzey, C. (2017), “Factors influencing sustainability reporting: evidence from Turkey”, in *SSRN Electronic Journal*, pp. 139-175, doi: 10.2139/ssrn.3098812.
- ✓ Kim, J. B., & Sohn, B. C. (2013). Real earnings management and cost of capital. *Journal of Accounting and Public Policy*, 32(6), 518–543. <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2013.08.002>.

- ✓ Kim, S. H., Udawatte, P., & Yin, J. (2019). The effects of corporate social responsibility on real and accrual-based earnings management: Evidence from China. *Australian Accounting Review*, 29(3), 580–594. <https://doi.org/10.1111/auar.12235>.
- ✓ Kjærland, F., Haugdal, A. T., Søndergaard, A., & Vågslid, A. (2020). Corporate governance and earnings management in a Nordic perspective: Evidence from the Oslo stock exchange. *Journal of Risk and Financial Management*, 13(11), 256.
- ✓ Kroes, J. R., & Manikas, A. S. (2014). Cash flow management and manufacturing firm financial performance: A longitudinal perspective. *International Journal of Production Economics*, 148, 37-50.
- ✓ Kroes, J. R., & Manikas, A. S. (2014). Cash flow management and manufacturing firm financial performance: A longitudinal perspective. *International Journal of Production Economics*, 148, 37-50.
- ✓ Kumar, P., & Zattoni, A. (2013). Corporate governance, board of directors, and firm performance. *Corporate Governance: An International Review*, 21 (4), 311-313.
- ✓ Lassala, C., Apetrei, A. and Sapena, J. (2017), “Sustainability matter and financial performance of companies”, *Sustainability*, Vol. 9 No. 9, doi: 10.3390/su9091498.
- ✓ Lin, C. C., & Nguyen, T. P. (2022). The Impact of Ownership Structure on Corporate Social Responsibility Performance in Vietnam. *Sustainability*, 14(19), 12445.
- ✓ Mohamed, A., Flynn, A., & Grey, C. (2019). The link between CSR and earnings quality: Evidence from Egypt. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 10(1), 1–20. <https://doi.org/10.1108/JAEE-10-2018-0109>.
- ✓ Nasir, N. A. M., Ali, M. J., Razzaque, R. M. R., & Ahmed, K. (2018). Real earnings management and financial statement fraud: Evidence from Malaysia. *International Journal of Accounting & Information Management*, 26(4), 508–526. <https://doi.org/10.1108/IJAIM-03-2017-0039>.
- ✓ Noor, S., Saeed, A., Baloch, M. S., & Awais, M. (2020). CSR permanency, family ownership, and firm value: Evidence from emerging economies. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 27(5), 2135–2149. <https://doi.org/10.1002/csr.1953>.
- ✓ Perols, J. L., & Lougee, B. A. (2011). The relation between earnings management and financial statement fraud. *Advances in Accounting*, 27(1), 39–53. <https://doi.org/10.1016/j.adiac.2010.10.004>.
- ✓ Prior, D., Surroca, J., & Tribó, J. A. (2008). Are socially responsible managers really ethical? Exploring the relationship between earnings management and corporate social responsibility. *Corporate Governance an International Review*, 16(3), 160–177. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8683.2008.00678.x>.
- ✓ Qasem, A., AL-Duais, S. D., Wan-Hussin, W. N., Bamahros, H. M., Alquhaif, A., & Thomran, M. (2022). Institutional Ownership Types and ESG Reporting: The Case of Saudi Listed Firms. *Sustainability*, 14(18), 11316.
- ✓ Rahman, M. L. (2021). Institutional ownership and violations of mandatory CSR regulation. *Economics Letters*, 206, 109967. <https://doi.org/10.1016/j.econlet.2021.109967>.
- ✓ Rajesh, R. (2020), “Exploring the sustainability performances of firms using environmental, social, and governance scores”, *Journal of Cleaner Production*, Vol. 247, p. 119600, doi: 10.1016/j.jclepro.2019.119600.
- ✓ Roychowdhury, S. (2006). Earnings management through real activities manipulation. *Journal of Accounting and Economics*, 42(3), 335–370. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2006.01.002>
- ✓ Sumarta, N.H., Rahardjo, M., Satriya, K.K.T., Supriyono, E. and Amidjaya, P.G. (2021), "Bank ownership structure and reputation through sustainability reporting in

- Indonesia", *Social Responsibility Journal*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/SRJ-01-2021-0024>
- ✓ Woodgate, A. (2007). "The impact of earnings management on price momentum." University of Washington
 - ✓ Zalata, A. M., Ntim, C. G., Alsohagy, M. H., & Malagila, J. (2022). Gender diversity and earnings management: The case of female directors with financial background. *Review of Quantitative Finance & Accounting*, 58(1), 101–136. <https://doi.org/10.1007/s11156-021-00991-4>.
 - ✓ Zalata, A. M., Ntim, C. G., Choudhry, T., Hassanein, A., & Elzahar, H. (2019). Female directors and managerial opportunism: Monitoring versus advisory female directors. *The Leadership Quarterly*, 30(5), 101309. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2019.101309>.
 - ✓ Zouari, G., & Dhifi, K. (2022). The impact of ownership structure on integrated reporting in European firms. *Corporate Communications: An International Journal*.